
**მცენარეთა დაცვის საშუალებების
ეფექტიანი და უსაფრთხო
მოხმარებისა და მონამვლისას
პირველადი დახმარების
აღმოჩენის სახელმძღვანელო**

შესავალი

მცენარეთა დაცვის საშუალებები (პესტიციდები) აერთიანებს ქიმიურ პროდუქტებს - ინსექტიციდებს (მწერების წინააღმდეგ), აკარიციდებს (ტკიპების წინააღმდეგ), მოლუსკოციდებს (ლოკოკინების) წინააღმდეგ, როდენტიციდებს (მღრღნელების წინააღმდეგ), ზრდის რეგულატორებს, ფუნგიციდებს (სოკოვანი დაავადებების წინააღმდეგ) და ჰერბიციდებს (სარეველების წინააღმდეგ).

მცენარეთა დაცვის საშუალებები წარმოადგენს ბიოლოგიურად აქტიურ ქიმიურ ნივთიერებებს. არასწორი მოხმარების შემთხვევაში პესტიციდები წარმოადგენენ ადამიანისთვის ძლიერ საშიშ ნივთიერებებს და საფრთხეს უქმნიან თქვენს ჯანმრთელობას. მათ უარყოფითი გავლენა აქვთ აგრეთვე თბილსისხლიან ცხოველებსა და სხვა ცოცხალ ორგანიზმებზე.

მოსალოდნელი საფრთხის თავიდან აცილების მიზნით მკაცრად დაიცავით პრეპარატის ტარის ეტიკეტზე მითითებული ინსტრუქცია. პესტიციდებით მონამვლის შემთხვევაში, დაიცავით დაზარალებულისთვის გადაუდებელი პირველადი სამედიცინო დახმარების აღმოჩენის მარტივი ინსტრუქციები.

თუ გსურთ, რომ პესტიციდმა მოგცეთ სასურველი ეფექტი, დაიცავით რეკომენდაციები, რომელსაც განვდით მოცემული პრეპარატის დამამზადებელი ფირმა!

ზემოთ ხსენებული სახელმძღვანელო განკუთვნილია მცენარეთა დაცვის დარგის სპეციალისტებისთვის. აგრეთვე იმ პირებისთვის, რომელთაც რაიმე შეხება აქვთ მცენარეთა დაცვის საშუალებებთან.

მისი მთავარი მიზანია, უზრუნველყოს სოფლის მეურნეობაში პესტიციდების ეფექტიანი, ეკონომიური და უსაფრთხო გამოყენება.

მხოლოდ ამ გზით შეიძლება, დავიცვათ გარემო დაბინძურებისგან და უზრუნველვყოთ საკუთარი უსაფრთხოება.

როგორ შევარჩიოთ ჩვენთვის საჭირო პესტიციდი

პესტიციდების სავარაუდო მოხმარებელი (გლეხი, ფერმერი) ვალდებულია, გაეცნოს მის წინაშე წარმოშობილ პრობლემას- დაადგინოს მავნებლის ან დაავადების საზიანო მოქმედების სპექტრი. საჭიროების შემთხვევაში კონსულტაციისთვის მიმართოს სპეციალისტს. სწორედ სპეციალისტი გადაწყვეტს საჭიროა თუ არა მოცემულ შემთხვევაში მცენარეთა დაცვის ქიმიური საშუალებების გამოყენება შესაძლოა თუ არა წარმოქმნილი პრობლემის გადაჭრა აგროტექნიკური საშუალებების დახმარებით განხორციელდეს.

ინფორმაცია

იმ შემთხვევაში თუ გადაწყდა პესტიციდების გამოყენება, მომხმარებელი (გლეხი, ფერმერი) ვალდებულია გაეცნოს მოცემული პრეპარატის ხარჯვის ნორმას ჰექტარზე, სამუშაო ხსნარის მომზადების წესებს, წამლობათა ჩატარების ვადებს, შესხურების წესებს, პესტიციდთან უსაფრთხო მუშაობის წესებს.

მომხმარებელმა აუცილებელად უნდა მიაქციოს ყურადღება პესტიციდის თვითღირებულებას, აგრეთვე რა თანხის პესტიციდი დასჭირდება მის მიერ დასამუშავებელ ფართობს და გამართლებულია თუ არა ამ ხარჯის განევა.

სწავლების პროცესი

როდესაც მცენარეთა დაცვის საშუალება პირველად შედის ბაზარზე, მისი მომწოდებელი ვალდებულია შესაძლო მომხმარებელს (გლეხს, ფერმერს) მოცემულ რაიონში წამლობათა სეზონის დაწყებამდე ჩაუტაროს მოკლე სასწავლო სემინარი, სადაც იგი მომხმარებელთა წინაშე მოამზადებს სამუშაო ხსნარს, მოახდენს შესასხურებელი აპარატურისა და ტექნიკის, უსაფრთხოების წესების დემონსტრირებას.

მხოლოდ ამ გზით მიიღწევა ქვეყანაში მცენარეთა დაცვის საშუალებების ეფექტიანი, უსაფრთხო და გარემოსთვის არასაზიანო გამოყენება.

შეძენა

მომხმარებელი (გლეხი, ფერმერი) დარწმუნებული უნდა იყოს იმაში, რომ მის მიერ შეძენილი პესტიციდი ნამდვილად წარმოადგენს იმ პრეპარატს, რომელიც მას სპეციალისტმა – კონსულტანტმა შეურჩია.

ამისთვის კარგად დააკვირდით ტარას (ჭურჭელს), რომელშიც ასხია ან მოთავსებულია პესტიციდი. იგი აუცილებლად ჰერმეტიკულად უნდა იყოს დახურული, სახურავს უნდა ჰქონდეს დაუზიანებელი დამცავი რგოლი.

ტარაზე აუცილებლად უნდა იყოს მიკრული ტარის ეტიკეტი, სადაც მითითებულია პრეპარატის სავაჭრო დასახელება, მოქმედი ნივთიერება და მისი კონცენტრაცია, მოხმარებისა და უსაფრთხოების წესები. პრეპარატის შენახვის პირობები, გამოშვების თარიღი, ვარგისიანობის განსაზღვრული

ვადა, მწარმოებელი ქვეყნის კოდი.

არ შეიძინოთ დაზიანებული ტარაში მოთავსებული პესტიციდი!

არ შეიძინოთ უეტიკეტო, საცობდაზიანებული საეჭვო ჭურჭელში მოთავსებული პესტიციდები!

აუცილებლად მოითხოვეთ პესტიციდის სარეკლამო ფურცელი !

ტრანსპორტირება

პესტიციდები ტრანსპორტირებისას (გადაზიდვისას) მოათავსეთ მგზავრების, ცხოველებისა და კვების პროდუქტებისგან მოშორებით.

ერიდეთ სატრანსპორტო საშუალებების გამოყენებას რომლითაც ხდება ხალხის, ცხოველების გადაყვანა ან საკვები პროდუქტების გადაზიდვა. თუ თავიდან ვერ აიცილებთ ასეთი ტრანსპორტით პესტიციდის გადატანას, მაშინ ტრანსპორტირების შემდეგ საბარგული საგულდაგულოდ გარეცხეთ და განმინდეთ.

ჩატვირთვა_გადმოტვირთვა აწარმოეთ ფრთხილად. პესტიციდების ტარა არასოდეს არ მოათავსოთ მძიმე საგნების ქვეშ, ამით თავიდან აიცილებთ ტარის დაზიანებასა და პესტიციდების დაღვრა-დაჰნევის.

ჩატვირთვამდე შეამოწმეთ სატრანსპორტო საშუალების საბარგო ნაწილის იატაკი. არ დაუშვათ ლურსმნის ან რაიმე ბლაგვი საგნის არსებობა. რათა თავიდან აიცილოთ პესტიციდის ტარის დაზიანება. თუ შეამჩნევთ ასეთი საგნების არსებობა, ჩაქუჩის საშუალებით ჩააჭედეთ ისინი იატაკში, რათა იატაკი გლუვი გახდეს.

პესტიციდის გაჟონვის ან დაღვრის შემთხვევაში

- პესტიციდით დაბინძურებულ ადგილას არ დაუშვათ ადამიანები და ცხოველები.

- არ მოსწიოთ თამბაქო და არ ანთოთ ცეცხლი დაბინძურებულ ადგილთან ახლოს.

- დაბინძურებულ ადგილას მოაყარეთ ნახერხი ან მინა, შემდეგ მოგავეთ და ჩაფალით მინაში ღრმად, აუცილებლად წყალსატევებისა და მდინარეებისგან მოშორებით.

- დაბინძურებული სატრანსპორტო საშუალების გარეცხვა უნდა მოხდეს წყალსატევისგან მოშორებით.

- გამწმენდი საშუალოს ჩატარების დროს აუცილებელია იხმაროთ დამცავი სპეცტანსაცმელი.

- საკვები პროდუქტების დაბინძურების შემთხვევაში ჩაფალით იგი ღრმა ორმოში ან დანვით.

- დაბინძურებული საკვები პროდუქტები არავითარ შემთხვევაში არ

გამოიყენოთ, არ მისცეთ ცხოველებს. ეს სასიკვდილოა!

შენახვა

- პესტიციდები აუცილებელად შეინახეთ არსებული წესების დაცვით. წინააღმდეგ შემთხვევაში ის უვარგისი გახდება მომხმარებლისთვის. შენახვის წესები – ტემპერატურა, ტენი, სინათლისა და სითბოს გავლენა, აალების საშიშროების არსებობა მოცემულია პესტიციდის ტარის ეტიკეტზე.

- შეიძინეთ იმ რაოდენობის პესტიციდი, რამდენიც საჭირო იქნება მოცემულ სეზონზე. ამით თავიდან აიცილებთ ჭარბი და ნარჩენი რაოდენობის პესტიციდების შენახვის აუცილებლობას.

- პესტიციდი შეინახეთ კვების პროდუქტების, მედიკამენტების, ცხოველთა საკვების, ოჯახური ქიმიური საშუალებებისგან განცალკევებით, მშრალ, სინათლისგან დაცულ, კარგად ვენტილირებად დახურულ შენობაში.

- პესტიციდი შეინახეთ ბავშვებისთვის მიუწვდომელ ადგილას, ადამიანებისა და ცხოველებისგან მოშორებით.

- შეინახეთ წყლისა და კანალიზაციის სისტემებისგან მოშორებით.

- ჰერბიციდები (სარეველების საწინააღმდეგო საშუალებები) შეინახეთ განცალკევებით სხვა პესტიციდებისგან.

- ჰერბიციდებით დამუშავებული (შენამლული) თესლი დაათასოეთ,

გაუკეთეთ ნარნერა, რათა არ აგერიოთ საკვებად გამოსაყენებელ თესლში.

- რეგულარულად შეამოწმეთ პესტიციდის ტარა, რათა არ მოხდეს შემთხვევით დაზიანება და პესტიციდის გაჟონვა.

პრეპარატული ფორმა

მცენარეთა დაცვის საშუალებებს გააჩნიათ გარკვეული პრეპარატული ფორმა. ზოგი მათგანი წარმოადგენს ფხვნილს, ზოგი გრანულირებულ ფხვნილს, ან წყალხსნად ემულსიის კონცენტრატს. ისინი თავიანთი ფორმის შესაბამისად მოთავსებულნი არიან გარკვეული სახის ტარაში ან შეფუთვაში.

- **გახსოვდეთ!** ნებისმიერი ტარა ან შეფუთვა უნდა იყოს ჰერმეტიკულად დახურული, რათა გაადვილდეს მათი ტრანსპორტირება და მოხმარება.

- დაუშვებელია გახსნილი შეფუთვით ან ტარით წარმოდგენილი პესტიციდის შექენა. **გახსოვდეთ!** თქვენ შეიძლება ფალსიფიცირების მსხვერპლი გახდეთ!

- თქვენს მიერ შექენილ პესტიციდს აუცილებლად უნდა ახლდეს თან თქვენთვის გასაგებ ენაზე დაბეჭდილი რეკომენდაციები და დამატებითი ინფორმაცია. მოითხოვეთ ისინი პრეპარატის შექენის ადგილზე.

გახსოვდეთ! ამ რეკომენდაციებს პირადად თქვენთვის ადგენს პესტიციდის მწარმოებელი ფირმა!

- პრეპარტის გამოყენებამდე გულდასმით წაიკითხეთ ეტიკეტი და თანდართული ინფორმაცია და შემდეგ მიმართეთ სპეციალისტს.

- მიაქციეთ ყურადღება შეესაბამება თუ არა პრეპარატი თავისი რეკომენდაციებით თქვენს მოთხოვნებს. გაითვალისწინეთ თუ რა სახის უსაფრთხოების ზომები უნდა დაიცვათ მოცემული პრეპარატის გამოყენებისას!

სამუშაო ხსნარის დამზადება

- წაიკითხეთ ეტიკეტზე მოცემული ინსტრუქცია და შეარჩიეთ სამუშაო ხსნარის კონცენტრაცია. მოამზადეთ შესაბამისი შესაწამლი (შესასხურებელი, შესაფრქვევი) ხელსაწყოები.

- დაიცავით ჰექტარზე რეკომენდირებული ხარჯვის ნორმები, პრეპარატის განზავების წესები.

გახსოვდეთ, გაზრდილი დოზა არ მოგცემთ უკეთეს ეფექტს. შემცირებული დოზა ნაკლებეფექტურია.

- ფხვნილის ან გრანულების სახით პრეპარატები შეგიძლიათ პირდაპირ ჩაყაროთ შესაწამლი ხელსაწყო ავზში (დოზის დაცვით!)

- ემულსიის კონცენტრატის საჭირო რაოდენობას ჩაასხამთ ავზში და შემდეგ განაზავებთ წყლით (დოზის დაცვით).

- ნუ გადაავსებთ ავზს ბოლომდე. ეს გამოიწვევს სამუშაო ხსნარის დაღვრას წამლობის პროცესში.

- მოამზადეთ ხსნარის ის რაოდენობა, რაც საჭიროა ერთი წამლობის ჩასატარებლად.

ხსნარის მომზადებისას დაიცავით შემდეგი წესები:

- ჩაიცვით დამცავი ტანსაცმელი: რეზინის ხელთათმანი, ჩექმა, თავსაბურავი, სპეცტანსაცმელი.
- გამოიყენეთ ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები: სათვალე, რესპირატორი.
- სამუშაოს დამთავრების შემდეგ მიიღეთ შხაპი.
- არ აწარმოთ სამუშაო ხსნარის მომზადება საცხოვრებელ ადგილებთან და ცხოველების სადგომებთან ახლოს.
- არ დაუშვათ ხსნართან ბავშვებისა და ცხოველების მიახლოება.

- არ დააბინძუროთ წყალსატევები და გუბურები, საიდანაც შეიძლება საქონელმა წყალი დალიოს.
- გამოიყენეთ ხსნარის მომზადებისთვის საჭირო აღჭურვილობა: საზომი ჭიქები, ჰატარა პლასტმასის ნიჩბები (ფხვნილის ამოსაღებად).
- არ შეეხოთ პრეპარატს (ფხვნილს, ხსნარს) შიშველი დაუცველი ხელებით!
- პრეპარატის განსაზავებლად გამოიყენეთ მხოლოდ და მხოლოდ სუფთა წყალი.
- სითხე ჩაასხით ავზში ფრთხილად. მოერიდეთ შეფეფს. ფხვნილის ავზში ჩაყრისას მოერიდეთ მის გაფრქვევას. ყურადღება მიაქციეთ ქარის მიმართულებას, რათა პესტიციდი არ მოხვდეს თქვენს სასუნთქ გზებში.
- მოხმარების შემდეგ კარგად გარეცხეთ ყველა ხელსაწყო და მოწყობილობა.
- ნარეცხი წყლით არ დააბინძუროთ წყალსატევები, კანალიზაციისა და წყლის სისტემები, გარემო.
- ნარეცხი წყალი ჩაასხით სპეციალურ ორმოში.
- ხსნარის მომზადების დროს გამოყენებული ჭურჭელი არ მოიხმაროთ სხვა მიზნებისათვის.
- პესტიციდების მოხმარების შემდეგ გულდასმით დახურეთ ტარა, რათა თავიდან აიცილოთ დაღვრა ან გაფანტვა.
- ყოველთვის შეინახეთ ნარჩენი პრეპარატი საკუთარ ტარაში. არ გადაასხათ სხვა ბოთლში ან ჭურჭელში.
- თუ მოხდა პესტიციდის დაღვრა ან დაფანტვა, დაბინძურებულ ადგილს დააყარეთ მიწა, ქვიშა ან ნახერხი, მოგავეთ და ჩამარხეთ მიწაში ღრმად.
- მორჩენილი პრეპარატი შეინახეთ ისევ საწყობში. ჰერმეტიკულად დახურულ მდგომარეობაში.
- დაბინძურებული ჭურჭელი სამჯერ გამორეცხეთ წყლით. ნარეცხი სითხე ჩაასხით შემასხურებელის ბაკში და მოიხმარეთ.

წამლობისთვის საჭირო მოწყობილობების მომზადება

- შეარჩიეთ შესაბამისი შესაწამლი აპარატურა.
- შეამოწმეთ იგი, გამართულია თუ არა.
- შეავსეთ ავზი წყლით შესაბამის დონეზე.
- შეიტანეთ პრეპარატი ავზში.
- სამუშაოს შემდეგ განმინდეთ აპარატურა და ჩაუტარეთ ტექნომომსახურება.
- შეამოწმეთ აპარატურა და აღმოაჩინეთ შესაძლო გაუმართაობა.
- ჩაატარეთ სარემონტო სამუშაოები.
- გამოიყენეთ კარგად გამართული აპარატურა.

- არსებობს ძირითადი წესები, რომელთა დაცვა უზრუნველყოფს მინდორში მომუშავე პერსონალის უსაფრთხოებას, გარემოს დაცვას დაბინძურებისაგან და რაც მთავარია სასურველი ეფექტის მიღწევას!

- არ ჩაატაროთ ნამლობა თუ არ გაივლით შესაბამის სწავლებას.
- არ მისცეთ უფლება ბავშვებს იმყოფებოდნენ შენამლული ფართობისა და მისი მიმდებარე ტერიტორიების სიახლოვეს.
- ნამლობის წინ მიმართეთ სპეციალისტს. ის შეგიჩვენებთ პრეპარატს, ხარჯის ნორმებს ჰექტარზე, სამუშაო ხსნარის კონცენტრაციას, ნამლობათა რაოდენობას, ინტერვალს ნამლობათა შორის, ლოდინის პერიოდს მოსავლის აღებამდე.
- ყურადღება მიაქციეთ ამინდს. ძლიერ ქარს შეუძლია გამოიწვიოს პრეპარატის გადატანა სხვა უბნებზე. ეს საშიშია!
- გაითვალისწინეთ, რომ ზოგიერთი პრეპარატის შესხურების შემდეგ წვიმიანი ამინდი იწვევს ამ პრეპარატის ჩამორეცხვას და ამის გამო სასურველი ეფექტი არ მიიღწევა.
- არ დაუშვათ ადამიანებისა და ცხოველების შესვლა ახლად დამუშავებულ ფართობზე.
- ზოგ პრეპარატს ვნებს მზის სხივი და სიცხე. ამიტომ არ შეიძლება ნამლობის ჩატარება ცხელ, მზიან ამინდში. ამის შესახებ ინფორმაცია აუცილებლად იქნება ტარის ეტიკეტზე!

ნარჩენების განადგურება

სამუშაოს დამთავრების შემდეგ მოაგროვეთ ცარიელი ჭურჭელი, ხოლო შესაწამლი აპარტურა დაცალეთ და გაასუფთავეთ.

პესტიციდები შეინახეთ ჰერმეტიკულად დახურულ საკუთარ ორიგინალურ

შეფუთვაში ან ტარაში.

- **სამუშაო ხსნარი მოამზადეთ იმ რაოდენობით, რომ დღის ბოლოს მთლიანად გაიხარჯოს.** თუ მაინც გაქვთ ნარჩენი ხსნარი, შეინახეთ მეორე დღისთვის (თუ ეს დასაშვებია ეტიკეტის მიხედვით) !

გამოყენებული პრეპარატის ცარიელი ტარის გაუვნებელოება (უტილიზაცია)

- მეტალის ქილები გამორეცხეთ წყლით, შემდეგ გახვრიტეთ და ჩამარხეთ მიწაში ღრმად.

- არ გახვრიტოთ აეროზოლის ტიპის ტარა!

- პლასმასის ჭურჭელი გამორეცხეთ, გახვრიტეთ. შემდეგ ჩამარხეთ მიწაში ან დაწვით.

- მუყაოს შესაფუთი მასალა დაწვით.

- დანვის ან ჩამარხვის ადგილები აუცილებლად უნდა იყოს საცხოვრებელი ადგილებისა და წყალსატევებისგან მოშორებით.

- არ შეისუნთქოთ ასეთი ნარჩენების დაწვის შედეგად წარმოქმნილი ბოლი!

- ავრძალულია ცარიელი ტარის გამორეცხვა გამდინარე წყლებში, მდინარეებში, ტბებში, გუბურებში.

- არ გამოიყენოთ ცარიელი ტარა საკვები პროდუქტების, ცხოველთა საკვებისა და სასმელი წყლის შესანახად.

- პასუხისმგებლობით მოეკიდეთ ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი წესს, რათა თავიდან აიცილოთ გარემოს დაბინძურება და ჰირველ რიგში დაიცვათ თქვენი და თქვენი ოჯახის წევრების, ახლობლების ჯანმრთელობა.

უსაფრთხოების ზომები

მცენარეთა დაცვის საშუალებების საშიშროება

არ არსებობს ქიმიკატი რისკის გარეშე, მაგრამ არსებობს მათი უსაფრთხო მოხმარების გზები. პესტიციდის გამოყენების წინ:

- გულდასმით წაიკითხეთ ტარის ეტიკეტი თავიდან ბოლომდე;
- მცენარეთა დაცვის საშუალებები შეინახეთ და გამოიყენეთ ტარის ეტიკეტზე მითითებული ინსტრუქციის შესაბამისად.

გახსოვდეთ !

- სიფრთხილე ყველაზე საუკეთესო დაცვითი საშუალებაა.

მცენარეთა დაცვის საშუალებები ადგილობრივ ზემოქმედებას ახდენენ

ადამიანზე უშუალოდ სხეულთან კონტაქტის დროს. შესაძლებელია აგრეთვე ადგილი ჰქონდეს საერთო ხასიათის მოქმედებას, რაც გამოწვეულია პესტიციდის ორგანიზმში შეღწევით. მცენარეთა დაცვის საშუალებებმა ორგანიზმში შეიძლება შეაღწიოს სამი გზით:

- კანის საშუალებით
- გადაყლაპვით
- ორთქლის ჩასუნთქვით

მონამვლის თავიდან ასაცილებლად ეცადეთ გამორიცხოთ სამივე გზა.

კანის საშუალებით შეღწევა

კანთან კონტაქტი ყველაზე ხშირია. ეს ხდება როგორც უშუალოდ პრეპარატის შეხვედრებით, ასევე დაბინძურებული ტანსაცმლის მეშვეობით. ადამიანის კანი არ წარმოადგენს სრულ დაცვით ბარიერს. მცენარეთა დაცვის საშუალებების კანთან კონტაქტისას შესაძლოა მათი ორგანიზმში შეწოვა.

- მოერიდეთ მცენარეთა დაცვის საშუალებების კანთან კონტაქტს.
- მოერიდეთ შეძლებისდაგვარად ქიმიური საშუალებებით კანის დაბინძურებას.
- თუკი კანის დაბინძურება მოხდა, ჩამოიბანეთ პრეპარატის კანთან შეხების ადგილი.

გადაყლაპვა

მცენარეთა დაცვის საშუალებების ამ გზით ორგანიზმში მოხვედრა ძალზე საშიშია და იწვევს მონამვლას. ამგვარი რისკი შეიძლება შემთხვევით ხასიათსაც ატარებდეს. დაიცავით უსაფრთხოების ყველა ზომა, რათა თავიდან ავიცილოთ მონამვლა. რისკი იზრდება განსაკუთრებით ბავშვებთან მიმართებაში. მათ შემთხვევით შეიძლება დალიონ მცენარეთა დაცვის საშუალებები, რომლებიც არასწორად ინახება და არ გააჩნია შესაბამისი ეტიკეტი.

- გამორიცხეთ მცენარეთა დაცვის საშუალებების გადაყლაპვის რისკი, მათი შენახვისა და შეფუთვის წესების დაცვით.
- მცენარეთა დაცვის საშუალებებთან მუშაობისას აკრძალულია ბინძური ხელებით საკვებისა და სასმელის მიღება, სიგარეტის მოწევა.
- არ დააბინძუროთ საკვები პროდუქტები მცენარეთა დაცვის საშუალებებით.
- არ გამოიყენოთ მცენარეთა დაცვის საშუალებების ცარიელი ტარა, საკვები და სასმელი პროდუქტების შესანახად.
- არ მოათავსოთ მცენარეთა დაცვის საშუალებები საკვების ან სასმელისთვის განკუთვნილ ჭურჭელში
- როდენტიციდებით (მღრღნელების საწინააღმდეგო საშუალებები) გაუღენთილი სატყუარები და ჰერბიციდებით შეწამლული თესლი

ცალკე შეინახეთ, რათა გამორიცხოთ მათი შემთხვევით გამოყენება საკვებად.

- არ დაუშვათ ბავშვები მცენარეთა დაცვის საშუალებების განთავსებისა და მოხმარების ადგილებზე.

ორთქლის ჩასუნთქვა

შესუნთქვის გზით შხამის ორგანიზმში მოხვედრა შესაძლებელია, როდესაც შესხურება ან შეფრქვევა ხდება შენობაში ან ქარიან ამინდში. ამ დროს გამოიყენეთ აირწინალი. მცენარეთა დაცვის საშუალებების პრეპარატულმა ფორმებმა მუშაობის პროცესში შეიძლება წარმოქმნან ორთქლი და მტვერი, რომელიც შთაინთქმება ფილტვების საშუალებით.

- უზრუნველყავით პრეპარატის სამუშაო ნაზავის მომზადება კარგი აერაციის მქონე შენობაში ან შენობის გარეთ.
- დიდი სიფრთხილით დაასხით კონცენტრატი
- ნუ დადგებით უშუალოდ გაფრქვეული სითხის ახლოს.

დაიმახსოვრეთ! სიფრთხილე საუკეთესო დაცვითი საშუალებაა!

დაიცავით პესტიციდის ტარის ეტიკეტზე მოთავსებული მითითება :

ჩაყლაპვის შემთხვევაში - გულის რევა, ტკივილი მუცლის არეში, კუჭის აშლა, ექიმის მოსვლამდე დაზარალებულს დაალევინეთ ჭიქა წყალი. აქტივირებულ ნახშირთან ერთად. გაიმეორეთ ეს პროცედურა რამოდენიმეჯერ, რის შემდეგაც მას მიეცით საფაღარათე მარილი.

შესუნთქვის შემთხვევაში - მოარიდეთ სამუშაო ადგილს, გაიყვანეთ სუფთა ჰაერზე, შეუხსენით საყელო. მონამვლის სიმპტომები იგივეა რაც გადაყლაპვისას.

კანზე მოხვდრისას - პესტიციდების უმრავლესობა სწრაფად შეინოვება კანის საშუალებით, ამიტომ დაბინძურებისთანავე დაუყოვნებლივ ჩამოირეცხეთ გამდინარე წყლის ჭავლით. თუ მიიღეთ დამწვრობა, მიმართეთ ექიმს!

პრეპარატის თვალში მოხვედრისას აუცილებლად გამოირეცხეთ თვალი 10 წუთის განმავლობაში გამდინარე წყლის ჭავლით! მიმართეთ ექიმს.

პესტიციდის ეტიკეტზე მითითებულია ანტიდოტი - შხამსაწინააღმდეგო ნივთიერება!

- შინაური ცხოველები

ისინი აგრეთვე შეიძლება მოინამლონ კანთან კონტაქტით, გადაყლაპვით

ან ბინძური წყლის დაღვევით. ამის თავიდან ასაცილებლად ნუ დაუშვებთ ცხოველებს ახლადშენამლულ ტერიტორიებზე, საძოვრებზე.

- გარემო

ყოველთვის არსებობს საშოშროება, რომ ვინმეს უყურადღებობის ან გამოუცდელობის გამო პესტიციდებით დაბინძურდეს გარემოს ობიექტები. ეს მეტად საშიშია!

ასეთი რისკის ობიექტებია:

- წყაროები, გუბურები, მდინარეები, წყალსატევები.
- სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები.
- აუთვისებელი ნაკვეთები, საძოვრები.

ამზონების დაბინძურება ხდება პესტიციდების არასწორი ტრანსპორტირების, შენახვისა და მოხმარების შემთხვევაში.

ყოველთვის ნაიკითხეთ ტარის ეტიკეტი. დაიცავით მასში მითითებული წესები. ეს მეტად მნიშვნელოვანია თქვენი და გარემოს უსაფრთხოებისთვის.

დამცავი აღჭურვილობა

პრეპარატთან მუშაობის დროს გამოიყენეთ დამცავი ტანსაცმელი და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები: რეზინის ხელთათმანი, თავსაბურავი, ფეხსაცმელი, სათვალე.

რეკომენდებულია ისეთი სპეცტანსაცმელი, რომელიც მაქსიმალურად ფარავს სხეულს.

აუცილებლობის შემთხვევაში გამოიყენეთ რესპირატორი (აირწინალი). მითითება ამის შესახებ მოცემული იქნება ტარის ეტიკეტზე!

პრეპარატთან მუშაობის შემდეგ გაიხადეთ სპეცტანსაცმელი და დაცვის საშუალებები. გულდასმით დაიბანეთ თბილი წყლით და საპნით. სპეცტანსაცმელი გარეცხეთ სხვა ტანსაცმლისგან განცალკევებით.

მოთხოვნები სამუშაო აღჭურვილობისადმი:

მცენარეთა დაცვის საშუალებებით მოწამვლის თავიდან ასაცილებლად აუცილებელია მუშაობისას გამოვიყენოთ შემდეგი აღჭურვილობა:

წყალი - ყოველთვის იქონიეთ წყლის დიდი მარაგი იქ, სადაც მუშაობთ კონცენტრატთან ან ხდება მისი შერევა! წყალი გამოგვადგება დაბინძურებული კანისა და თვალების ჩამოსაბანად.

საპონი - მუშაობისას იქონიეთ საპონი დასაბანად.

ქსოვილის ნაჭრები - თან იქონიეთ სუფთა, მშრალი ქსოვილის ნაჭრები ან ქაღალდი, დაბინძურებული კანისა და თვალებიდან მცენარეთა დაცვის საშუალებების მოსაშორებლად, თუკი ახლოს არ გვაქვს წყალი.

პლედი - შოკის შემთხვევაში დაზარალებულს დააფარეთ პლედი.

აქტივირებული ხის ნახშირი - გამოიყენება იმ შემთხვევაში, თუკი ადგილი აქვს მცენარეთა დაცვის საშუალებების გადაყლაპვას.

პლასმასის ჭურჭელი - გამოიყენება დაბინძურებული ტანსაცმლისა და ფეხსაცმლის შესანახად.

წამლობის დროს გაითვალისწინეთ უსაფრთხოების ზომები

მინიმუმამდე რომ დავიყვანოთ პრეპარატი მოწამვლისა და კანის დაბინძურების შემთხვევაში, წამლობისას დაიცავით შემდეგი წესები:

- არ ჩაატაროთ წამლობა ქარიან ან ცხელ ამინდში!
- ეცადეთ რომ ზურგის ქარი ქროდეს, რათა ქარმა წამლის მტვერი ან ორთქლი წაიღოს თქვენს მოპირდაპირე მხარეს.
- შემასხურებლის დაბინძურებული ფილტრები და ბუნიკები არ განმინდოთ პირით ჩაბერვით.
- არ დაუშვათ წამლობის ადგილზე ბავშვები და უცხო პირები.
- არ დატოვოთ პესტიციდი და შესანამლი აპარატურა უყურადღებოდ.
- არ დატოვოთ ჭურჭელი თავდია.
- ცარიელი ჭურჭელი ერთად შეაგროვეთ და გაანადგურეთ.

პირადი ჰიგიენა

- მუშაობის დროს აკრძალულია თამბაქოს მოწევა, საკვებისა და წყლის მიღება.
- მოწვევის, საკვებისა და წყლის მიღების წინ აუცილებლად დაიბანეთ ხელები.
- არ შეეხოთ სახეს დაბინძურებული ხელთათმანიანი ხელებით.
- ხელთათმანი გახდამდე გარეცხეთ.
- მუშაობის დასრულების შემდეგ გულდასმით დაიბანეთ ხელები წყლითა და საპნით.

- ასევე გარეცხეთ ტანსაცმელი.
- დაიცავით ეტიკეტზე მითითებული უსაფრთხოების ზომები.

შენამლულ ფართზე სამუშაოდ გამოსვლის ვადები

ეს მეტად მნიშვნელოვანი ვადებია, პრეპარატის ეტიკეტზე მითითებულია, თუ რამდენი დღის შემდეგ შეიძლება შენამლულ ფართობზე სამუშაოების შესასრულებლად გასვლა. მკაცრად დაიცავით ეს მითითება!

თუ ეტიკეტზე არ არის ნაჩვენები სამუშაოს გასვლის ვადები, მაშინ იგულისხმება, რომ მოცემულ ფართობზე გასვლა შეზღუდულია 24-საათიანი ინტერვალით. ეს ეხება როგორც ადამიანებს, ასევე ცხოველებს.

ლოდინის პერიოდი

ეტიკეტზე აგრეთვე მითითებულია ლოდინის პერიოდი დღეებში, ანუ ის დრო, რომელიც აუცილებელია ბოლო წამლობიდან მოსავლის აღებამდე. მკაცრად დაიცავით ეს მოთხოვნა, რათა პესტიციდის ნაშთი თქვენს მიერ მონეულ პროდუქტში დასაშვებ ნორმას შეესაბამებოდეს!

წინააღმდეგ შემთხვევაში პესტიციდი ვერ ასწრებს დაშლას და თქვენი მოსავალი დაბინძურებული აღმოჩნდება პესტიციდის ნარჩენებით.

ეს მეტად საშიანოა ადამიანის ჯანმრთელობისათვის!

პესტიციდებით მონამვლისას პირველადი დახმარების აღმოჩენა

სამუშაოების დაწყების წინ, შეიმუშავეთ საგანგებო სიტუაციების გეგმა, რათა უბედური შემთხვევისას უმოკლესი და უადვილესი გზით მოხდეს დაზარალებულის სამედიცინო ცენტრში ტრანსპორტირება.

მონამვლის ნიშნები და სიმპტომები

პრაქტიკაში გამოიყენება განსხვავებული ტიპის მცენარეთა დაცვის საშუალებები და მათ მიერ გამოწვეული მონამვლის გზები და ნიშნები განსხვავებულია.

ქვემოთ ჩამოთვლილი სიმპტომები მიგვითითებს მცენარეთა დაცვის საშუალებებით მონამვლის საშიშროებაზე და მოითხოვს გადაუდებელი ზომების მიღებას, ამიტომ აუცილებელია დროულად მივმართოთ ექიმს.

საერთო მდგომარეობა - ძლიერი სისუსტე და დაღლილობა.

თვალები - გაღიზიანება, თვალებიდან ცრემლდენა, მხედველობის დაბინძვა, თვალის გუგების გაფართოება, ქავილი და ა.შ

კანი - გაღიზიანება, ქავილი, ძლიერი ოფლდენა, ლაქების გაჩენა და ა. შ.

საჭმლის მომწოდებელი ტრაქტი - პირის ღრუსა და ყელის არეში წვა, ნერწყვის ძლიერი გამოყოფა, პირღებინება, გულისრევის შეგრძნება, ტკივილი მუცლის არეში, გამონადენი და ა. შ.

ნერვიული სისტემა - თავის ტკივილი, თავბრუსხვევა, მოუსვენრობა, კრუნჩხვა, ბარბაცი, გაუგებარი საუბარი, ბნედა და ა. შ.

სასუნთქო ორგანოები - ხველება, ტკივილი, სულის ხუთვა, გაძნელებული სუნთქვა, ხროტინი, ქოშინი და ა.შ.

აუცილებელია ვფლობდეთ სრულ ინფორმაციას იმის შესახებ, გამონწვეულია თუ არა ეს მდგომარეობა რომელიმე მცენარეთა დაცვის საშუალების ზემოქმედებით. აგრეთვე აუცილებელია მხედველობაში მივიღოთ, სხვა თანმდევი სიმპტომებიც.

დაადგინეთ

- დაზარალებულისგან და მისი კოლეგებისგან, ჰქონდა თუ არა მას შეხება რომელიმე ქიმიკატთან. მოხდა თუ არა პრეპარატით სხეულის დაბინძურება, მისი ჩაყლაპვა ან შესუნთქვა სამუშაო პროცესში.
- გამოყენებული პროდუქტი და მისი რაოდენობა.
- სამუშაოს ჩატარების დრო და ხანგრძლივობა.
- გამოყენებული დამცავი ტანსაცმელი.
- ავადმყოფობის სიმპტომები.
- მიიღო თუ არა დაზარალებულმა ალკოჰოლი ან მედიკამენტი.

საყურადღებოა

- მცენარეთა დაცვის საშუალებების ტარა, ეტიკეტი და შესასხურებელი აღჭურვილობა (საგულდაგულოდ შეინახეთ ყველა ეტიკეტი).
- ნიადაგის ან სამუშაო ტანსაცმლის დაბინძურება.
- გაუმართავი და არასწორი სამუშაო აღჭურვილობა.
- დაზარალებულის მდგომარეობა.

სუნი

- მცენარეთა დაცვის უმეტეს საშუალებებს ახასიათებთ სპეციფიკური ადვილად შესამჩნევი სუნი.

თუკი გაქვთ ეჭვი, რომ ადგილი ჰქონდა მცენარეთა დაცვის საშუალებებით მონამვლას, დაზარალებულს აღმოუჩინეთ პირველადი სამედიცინო დახმარება. სასწრაფოდ მიმართეთ ექიმს და მიაწოდეთ სრული ინფორმაცია პაციენტის მდგომარეობისა და თქვენი დაკვირვებების შესახებ. გადაეცით მცენარეთა დაცვის საშუალების ეტიკეტი.

თუ არსებობს ეჭვი სხვა ავადმყოფობაზე, მიმართეთ სამედიცინო დახმარებას წესისამებრ და მიაწოდეთ ექიმს ინფორმაცია დაზარალებულის

მცენარეთა დაცვის საშუალებებთან კონტაქტის შესახებ.

პირველადი დახმარება შემთხვევის ადგილზე

აუცილებელია სწრაფი რეაგირება - ნუ დაელოდებით სპეციალისტს!

იმოქმედეთ

- მშვიდად და მეთოდურად. მოერიდეთ შემთხვევით თვითდაბინძურებას პირველადი დახმარების აღმოჩენისას.
- პაციენტის მოთხოვნილების შესაბამისად. უპირველესი მნიშვნელობა აქვს უწყვეტი სუნთქვის მუდმივად შენარჩუნებას.

დაბინძურების თავიდან აცილება

მოარიდეთ დაზარალებული დაბინძურების კერას. თავიდან აიცილეთ ორთქლისა და მტვრის ჩასუნთქვა.

გაიხადეთ დაბინძურებული ტანსაცმელი და ფეხსაცმელი სწრაფად. შეაგროვეთ ისინი ერთად და მოათავსეთ დახურულ კონტეინერში, რათა გაირეცხოს შემდგომი ხმარებისთვის. გადაყარეთ დაბინძურებული ტყავის ფეხსაცმელი.

ჩამოიბანეთ კანიდან, თმიდან და თვალებიდან გამდინარე წყლის ჭავლით მცენარეთა დაცვის საშუალებები. განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციეთ თვალებს. განიეთ ქუთუთოები და ისე დაიბანეთ 10 წუთის განმავლობაში.

ნუ ეძებთ დაბანის სპეციალურ საშუალებებს. თუ ხელთ არ გაქვთ წყალი, სხეული შეიმშრალეთ ქსოვილით ან ქალაღლით (შემდგომ გაანადგურეთ). მოერიდეთ სხეულის ძლიერ და უხეშ შემშრალებას.

პირველადი დახმარების აღმოჩენა

საერთო ცნობები

დაამშვიდეთ პაციენტი, რათა იგი არ აღიგზნოს. მოათავსეთ იგი უმოძრაოდ, მყუდრო გარემოში. ფოსფორორგანული და კარბამატული ინსექტიციდებით მონამვლისას მოძრაობა კიდევ უფრო ამძიმებს პაციენტის მდგომარეობას.

მუდმივად აკონტროლეთ პაციენტის სუნთქვა და ცნობიერება, რადგან მონამვლის დროს მან შეიძლება დაკარგოს გონება. ამ დროს დაწყებულმა პირღებინებამ შეიძლება გამოიწვიოს სუნთქვითი პროცესის შეწყვეტა.

პაციენტის მდგომარეობა

დაანვინეთ დაზარალებული გვერდზე, ისე რომ თავი ჰქონდეს დაბლა სხეულთან შედარებით.

თუ პაციენტი უგონო მდგომარეობაშია, თავი გადაუწიეთ უკან, ნიკაპი გამოუწიეთ წინ, რათა მიეცეს ადვილად სუნთქვის საშუალება.

ტემპერატურა

განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციეთ უგონო მდგომარეობაში მყოფი პაციენტის სხეულის ტემპერატურას. მაღალი ტემპერატურისა და ძლიერი ოფლიანობისას გააგრძელეთ მისი სხეული წყლის საშუალებით და თუ სიცივემ აიტანა, დააფარეთ პლედი, რათა შეუნარჩუნოთ სხეულის ნორმალური ტემპერატურა.

ჩაყლაპული მცენარეთა დაცვის საშუალებები

თუ დაზარალებულმა შემთხვევით ჩაყლაპა ძლიერ ტოქსიკური მცენარეთა დაცვის საშუალება, რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს სიკვდილი, აუცილებელია ხელოვნური პირღებინების პროვოცირება.

ნაიკითხეთ ეტიკეტზე, საჭიროა თუ არა პირღებინების პროვოცირება და დაადგინეთ პროდუქტის მაღალტოქსიკურობა, რომელიც გამოსახულია გრაფიკული სიმბოლოებით. სხვა შემთხვევაში, პირღებინების გამომწვევა არ არის აუცილებელი.

პირღებინების პროვოცირება შეიძლება მხოლოდ გონებაზე მყოფი პაციენტისთვის და თუ ეს აუცილებელია მოიქეცით შემდეგნაირად: დასვით ან ფეხზე დააყენეთ პაციენტი.

გამოიწვიეთ პირღებინება თითების საშუალებით. სამედიცინო დახმარების მოსვლამდე პაციენტს დააღვინეთ ნახევარ ჭიქა წყალში გახსნილი 3 ს.კ. აქტივირებული ნახშირი. ეს პროცედურა რამოდენიმეჯერ გაიმეორეთ.

გაფრთხილება !

დაუშვებელია უგონო პაციენტის კვება პირის საშუალებით. დაანვინეთ პაციენტი პირვანდელ მდგომარეობაში.

სუნთქვა

განუწყვეტლივ აკონტროლეთ სუნთქვის პროცესი. თუ სუნთქვა გაჩერდა, პაციენტს შეიძლება გაუღურჯდეს სახე. ეცადეთ დაზარალებულს დაუჭიროთ ენა, რათა არ გადაყლაპოს იგი. თუ სუნთქვა არ აღსდგა, პაციენტი გადააბრუნეთ ზურგზე, გამოუწიეთ ნიკაპი, თავი გადაუწიეთ უკან, მოაცილეთ ამოღებული მასა და თითზე დახვეული ქსოვილით ამოუწმინდეთ პირის ღრუ.

თუ, მოწამვლა მოხდა ვარბამატული და ფოსფორორგანული ინსექტიციდებით, მოუჭირეთ პაციენტს ცხვირზე ხელი, თქვენი სუნთქვის ინტერვალებით ჩაბერეთ პირში ჰაერი ან დაუხშეთ პირი და ჩაბერეთ ჰაერი ცხვირში. ყურადღება მიაქციეთ, რომ პაციენტის მკერდმა დაიწყოს მოძრაობა. იმოქმედეთ მანამ, სანამ იგი არ დაიწყებს ნორმალურ სუნთქვას.

კრუნჩხვა

კრუნჩხვის შემთხვევაში პაციენტი დაანვინეთ რბილ ზედაპირზე, დაკეცეთ

ქსოვილი სქლად და ჩაუდეთ კბილებს შორის.

უსაფრთხოების ზომები

აუკრძალეთ პაციენტს სიგარეტისა და ალკოჰოლის მიღება, აგრეთვე რძის, რადგან მან შეიძლება გამოიწვიოს კუჭში ზოგიერთი მცენარეთა დაცვის საშუალების სწრაფად შეწოვა. მიეცით წყალი.

სამედიცინო დახმარება

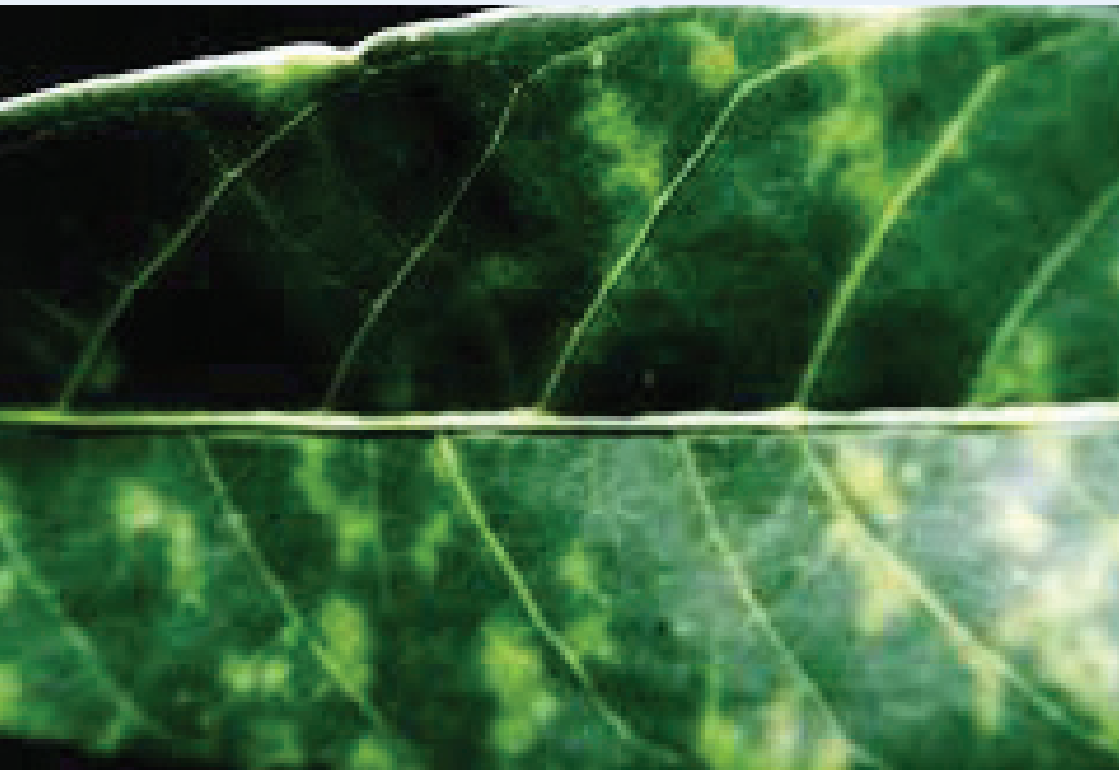
თუ გაქვთ ეჭვი მონამვლაზე და ავადმყოფობის სიმპტომები ნარჩუნდება, აუცილებლად მიიყვანეთ პაციენტი უახლოეს სამედიცინო დაწესებულებაში.

პირველადი დახმარების აღმოჩენის თაობაზე ინფორმაცია მიანოდეთ სამედიცინო პერსონალს, გადაეცით ეტიკეტები ტარასთან ერთად.

თუკი პაციენტი გამოჯანმრთელდა მარტივი პირველადი დახმარების საშუალებით, მიმართეთ კომპეტენტურ ექიმებს, რათა მათ შეაფასონ პაციენტის მდგომარეობა სამუშაოზე ხელმეორედ გასვლის წინ.

შეფასება

მონამვლის შემთხვევაში, გამოარკვეეთ უბედური შემთხვევის მიზეზები, რათა გამორიცხოთ საფრთხის გამეორების ალბათობა.

მომზადდა საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტოს ფიტოსანიტარიის დეპარტამენტის მიერ.

დამატებითი ინფორმაციისათვის მიმართეთ სურსათის ეროვნულ სააგენტოს:

მისამართი: ქ.თბილისი, მარშალ გელოვანის გამზირი #6

ტელეფონი: +995 (32) 2 91 91 67

სააგენტოს ცხელი ხაზი: +995 (32) 2 91 91 67 (127)

ფაქსი: +995 (32) 2 91 91 65

www.nfa.gov.ge

This Project is funded
by the European Union